

Justitiedepartementet
Ju.remissvar@regeringskansliet.se

Skärpta regler om ungdomsövervakning och straffreduktion för unga SOU 2024:39

Er beteckning: Ju2024/01476

Länsstyrelsen i Västra Götalands län yttrar sig över betänkandet Skärpta regler om ungdomsövervakning och straffreduktion för unga (SOU 2024:39).

Sammanfattning

- Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag att gärningspersonens ungdom inte längre ska beaktas vid straffmätningen för lagöverträdare i åldersgruppen 18–20 år.
- Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag om att inte avskaffa ungdomsreduktion för lagöverträdare i åldersgruppen 15–17 år.
- Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag om att inrätta en ny påföljd i form av utvidgad ungdomsövervakning och efterfrågar en tydlig barnrättskonsekvens gällande hemmaboende syskon.
- Länsstyrelsen föreslår att påföljden utvidgad ungdomsövervakning även bör innehålla erbjudande om evidensbaserad familjebehandling under verkställighetstiden.
- Länsstyrelsen kommenterar utredningens bedömning att påföljden utvidgad ungdomsövervakning ska inledas med två månader i kriminalvårdsanstalt.
- Länsstyrelsen efterfrågar en problematisering av påföljden utvidgad ungdomsövervakning utifrån ett brottsofferperspektiv.

6.3 Avskaffad ungdomsreduktion för unga myndiga

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag att gärningspersonens ungdom inte längre ska beaktas vid straffmätningen för lagöverträdare i åldersgruppen 18–20 år.

Länsstyrelsen identifierar att det utifrån både psykologisk, neurologisk och straffvetenskaplig forskning framhålls skäl för bibehållen straffreduktionen för målgruppen. Med grund i ett brottsofferperspektiv och utifrån ett behov av samhällsskydd menar Länsstyrelsen samtidigt att det finns anledning att justera den nuvarande ungdomsreduktionen så att den bättre stämmer överens med den lagstadgade myndighetsåldern.

7.3.1 Ungdomsreduktion även vid allvarlig brottslighet

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag om att ungdomsreduktion inte bör avskaffas för lagöverträdare i åldersgruppen 15–17 år ens vid allvarlig brottslighet.

Det är inte visat att strängare straff leder till minskad brottslighet bland ungdomar i allmänhet vilket måste vägas mot de negativa konsekvenser som straffrättsliga ingripanden för målgruppen kan leda till. Det statistiska underlag som finns att tillgå visar på att ungdomsbrottsligheten inte ökat i omfattning över tid, utan snarare haft en svagt nedåtgående trend. Länsstyrelsen menar därför, i linje med utredningen, att det saknas tillräckliga skäl för att slopa ungdomsreduktionen för målgruppen.

Länsstyrelsen hänvisar även till barnrättskommitténs rekommendation att bara frihetsberöva barn i de fall där det finns befogad oro för den allmänna säkerheten eller folkhälsan och att ett eventuellt frihetsberövande bör vara så kort som möjligt (CRC/C/GC/24).

11.2 En ny påföljd behövs

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag att inrätta en ny påföljd i form av utvidgad ungdomsövervakning. Länsstyrelsen delar dock inte utredningens bedömning att påföljden utvidgad ungdomsövervakning regelmässigt ska inledas med två månader i kriminalvårdsanstalt.

Länsstyrelsen hänvisar till de negativa effekter som forskningen visar kan uppstå på grund av umgänget med högriskindivider i anstaltsmiljön och institutionaliseringseffekter.

Gällande problematiken att ett fåtal individer i gruppen barn och unga begår allt grövre brott i allt yngre åldrar menar Länsstyrelsen att förslagen i utredningen om frihetsberövande påföljder för unga (SOU 2023:44) utgör en mer konstruktiv avgränsning av de fall där ett frihetsberövande kan anses vara nödvändigt. Detta dels utifrån ett brottsofferperspektiv och ett behov av samhällsskydd, men även utifrån en tanke om att det krävs mer ingripande åtgärder för att tillgodose en säker och rehabiliterande miljö för den unge.

15.3 Konsekvenserna för den dömda, syskon och övriga anhöriga

Länsstyrelsen är enig i utredningen om att påföljden utvidgad ungdomsövervakning även innebär konsekvenser för de som lever i samma hem under verkställighetstiden. Länsstyrelsen efterfrågar därför en tydlig barnkonsekvensanalys gällande hemmaboende syskon kopplat till den nya påföljden.

Vid utvidgad ungdomsövervakning kan det förutsättas att den dömda har behov av mer omfattande återfallsförebyggande åtgärder och att hans eller hennes livsmiljö ofta innehåller fler riskfaktorer. Det är därför rimligt att anta att en sådan påföljd är förknippad med flertalet svårigheter och utmaningar kopplade till verkställighetens villkor. Dessa villkor riskerar att påverka syskon och övriga anhöriga på ett negativt sätt. Inte minst utifrån påtryckningar som kan komma att riktas mot syskon och övriga anhöriga både från den dömda, men även från individer i den dömdes närhet.

Länsstyrelsen ser gärna att frågan om stödinsatser särskilt riktade till syskon och föräldrar utreds vidare. Förslagsvis utifrån ett tydligare uttalat erbjudande om evidensbaserad familjebehandling för normbrytande beteende.

Länsstyrelsen efterfrågar även en problematisering kopplat till ett brottsofferperspektiv utifrån en påföljdsform där det är svårt att kontrollera att inte den dömda, exempelvis via digitala plattformar, begår fortsatt brottslighet.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsöverdirektören Jörgen Peters med samordnaren Emelie Petersson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschefen Annika Lidström medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.